

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w szkołach

Rada Ochrony Pracy przy Sejmie RP na posiedzeniu 22 maja 2012 r. zapoznała się z materiałami przygotowanymi przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, Państwową Inspekcję Pracy, Główny Inspektorat Sanitarny i Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy na temat warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w szkołach.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Polsce w około 32 tys. szkół uczy się ponad 5,5 mln uczniów i pracuje blisko 0,5 mln nauczycieli.

W szkołach corocznie dochodzi od 74 tys. do blisko 100 tys. wypadków z udziałem uczniów oraz ponad 4,6 tys. wypadków wśród nauczycieli i innych osób pracujących w oświacie. Według Statystycznej Informacji Oświatowej w roku szkolnym 2009/2010 wydarzyło się około 75 tysięcy wypadków z udziałem uczniów, w tym 50 wypadków śmiertelnych i 321 ciężkich. Ofiarami większości wypadków są uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów (81,9%).

Miejscami najbardziej niebezpiecznymi w szkole są: sala gimnastyczna (blisko 46% urazów), boisko (około 22% urazów) oraz korytarz szkolny i schody (16% urazów).

Przyczynami większości wypadków szkolnych są: nieuwaga (61%), przypadkowe uderzenia lub kolizje (16%). Natomiast powszechnie uznawane za istotne takie przyczyny jak: pobicie lub umyślne uderzenie (około 1,4 %), zdarzenia przy obsłudze maszyn (1%) oraz niepełna zdolność do zajęć, a więc również bycie pod wpływem alkoholu czy narkotyków (0,8%) są marginalnymi przyczynami wypadków szkolnych w zestawieniu z ww. głównymi przyczynami.

Najczęstsze urazy dotyczą kończyn (76%) i głowy (15%). Są to: złamania - 30%, zwichnięcia i skręcenia - 28%, stłuczenia i zmiżdżenia - 17%, rany zewnętrzne - 9%.

Natomiast odnośnie nauczycieli, wyniki kontroli wykonanych w 269 placówkach oświatowych przez PIP w latach 2006-2008 wykazały 25 przypadków chorób zawodowych (w tym 9 dotyczyło guzków głosowych twardych, 1 zmian przerostowych fałdów głosowych, 15 dotyczyło niedowładu mięśni przywodzących i napinających fałdy głosowe). W statystyce ogólnopolskiej odnotowano w tym okresie 2371 zawodowych chorób narządu głosu.

Przedstawione dane statystyczne o wypadkach i chorobach zawodowych w szkołach w latach 2007/2010, świadczą o wysoce niezadowolającym w nich stanie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Ostatnio przeprowadzone w ramach programu wieloletniego pn. "Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy" (2008-2010) badania środowisk szkolnych wykazały, że hałas stanowi w nich główny czynnik uciążliwy powodujący m.in. zmęczenie i wypalenie zawodowe nauczycieli. Nie można także wykluczyć ryzyka powstania uszkodzeń słuchu np. u nauczycieli WF i osób nadwrażliwych na dźwięki. Wysokie poziomy hałasu tła w klasach zmuszają ponadto do zwiększonego wysiłku głosowego, co może być przyczyną zawodowych chorób narządu głosu. Wyniki przeprowadzonych badań "słabych punktów" w szkołach, rozumianych jako najważniejsze miejsca zagrożeń wypadkowych wykazały, że najwięcej ich występuje: na terenie wokół szkoły (22%), w salach, pracowniach i pomieszczeniach warsztatowych (14%) oraz w ciągach komunikacyjnych szkół (13%). Również jakość powietrza w pomieszczeniach szkolnych była niezgodna z normami higienicznymi. Wartości stężeń dwutlenku węgla i związków karbonylowych oraz frakcji cząstek drobnych pyłów i aerozolu z zawartością zanieczyszczeń mikrobiologicznych przekraczała dopuszczalne wartości. Niespełnienie zalecanych wymagań w zakresie tych czynników było spowodowane przede wszystkim nieprawidłowym funkcjonowaniem wentylacji grawitacyjnej, która była w zasadzie jedynym stosowanym rozwiązaniem wymiany powietrza (brak wentylacji mechanicznej).

Na podstawie przedstawionych materiałów oraz przeprowadzonej dyskusji, Rada Ochrony Pracy uznaje za konieczne:

1. Podniesienie świadomości zagrożeń w szkole, zarówno wśród personelu jak i uczniów, przez podjęcie działań upowszechniających wiedzę o zapobieganiu zagrożeniom w szkołach. Uzasadnione jest wykorzystanie w tym celu m. in. istniejących materiałów multimedialnych jak i opracowanie nowych, bazujących na konkretnych sytuacjach zagrożeń czynnikami środowiskowymi i wypadkami;
2. Uwzględnianie w procesie modernizacji i remontów szkół stosowania odpowiednich rozwiązań akustycznych oraz wentylacyjnych;

3. Wyposażenie stanowisk pracy nauczycieli i uczniów zgodnie z zasadami ergonomii;
4. Przeprowadzanie cyklicznych treningów dla nauczycieli w zakresie emisji głosu;
5. Ograniczenie obciążenia uczniów koniecznością dźwigania książek i przyborów szkolnych, z możliwością pozostawiania ich w szkole;
6. Okresowe prowadzenie dalszych rzetelnych ocen stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w szkole oraz w jej bezpośrednim otoczeniu w celu podejmowania w porę odpowiednich działań zapobiegawczych lub korygujących;
7. Doskonalenie kontroli przestrzegania przepisów prawa w zakresie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w szkołach.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, 12 czerwca 2012 r.